

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Vitaminy
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_18_19
Pořadí DUMu v sadě	19
Vedoucí skupiny/sady	Mgr. Věra Grimmerová
Datum vytvoření	15. 04. 2013
Jméno autora	Mgr. Věra Grimmerová
E-mail autora	grimmerova@gymjev.cz
Ročník studia	3.
Předmět nebo tematická oblast	Chemie
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Materiál obsahuje prezentaci, která je využitelná ve výuce chemie ve 3. ročníku gymnázia. Inovace: mezipředmětové vztahy s biologií, využití ICT, mediální techniky.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: **CZ.1.07/1.5.00/34.0802**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

VITAMINY

- jsou nízkomolekulární **organické látky**, nepostradatelné pro živé organismy
- člověk a živočichové si je **nedokáží syntetizovat**, proto musí být přijímány v potravě
- jsou přijímány většinou v podobě **provitaminů**, tj. látek složitější struktury, ale podobného chemického složení, z nichž se, například štěpením, vitaminy tvoří (např. karoten v mrkvi je provitaminem vitamínu A)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- některé jsou součástí **koenzymů**
- účastní se redoxních dějů v organismech, působí jako **antioxidanty** = zabraňují nežádoucím oxidacím buněk
- jejich přísun musí být **vyvážený**, pokud není, může vzniknout:

Hypovitaminóza = mírný nedostatek určitého vitamínu

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Avitaminóza = výrazný nedostatek určitého vitamínu, vede ke vzniku choroby, případně až ke smrti

Hypervitaminóza = nadbytek určitého vitamínu (může být velmi nebezpečný)

např. nadbytek vitamínu C se z těla vyloučí bez užitku (močí),
ale nadbytek vitamínu A může vyvolat rakovinné bujení

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Třídění vitamínů:

- vitamíny rozpustné v tucích (lipofilní):
A, D, E, K
- vitamíny rozpustné ve vodě (hydrofilní):
B₁, B₂, B₅, B₆, B₁₂, B_C, H, PP, C

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

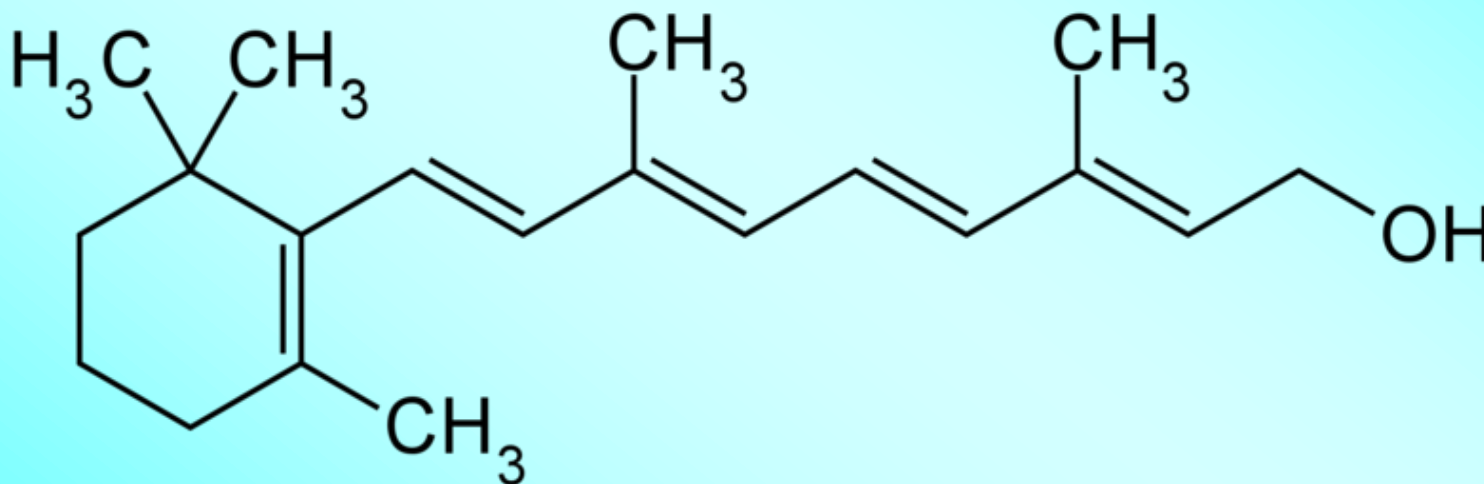
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vitaminy rozpustné v tucích

Vitamin A (retinol)

- má isoprenoidní strukturu, jde o diterpen

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Autor: Dwmyers, licence Creative Commons

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Retinol.png>, licence CC

- chrání zrak
- zachovává neporušené funkce výstélkových tkání
- působí jako antioxidant

Avitaminóza:

- suchost kůže
- šeroslepost „vlčí mlha“ – špatná viditelnost za šera a ve tmě
- vysychání rohovky a spojivky v očích
- zastavení růstu

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje:

mrkev, meruňky, rajčata, listová zelenina,
kukuřice, játra mléko, vejce

Doporučená denní dávka DDD: 1mg

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Carrots.JPG>, licence PD

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

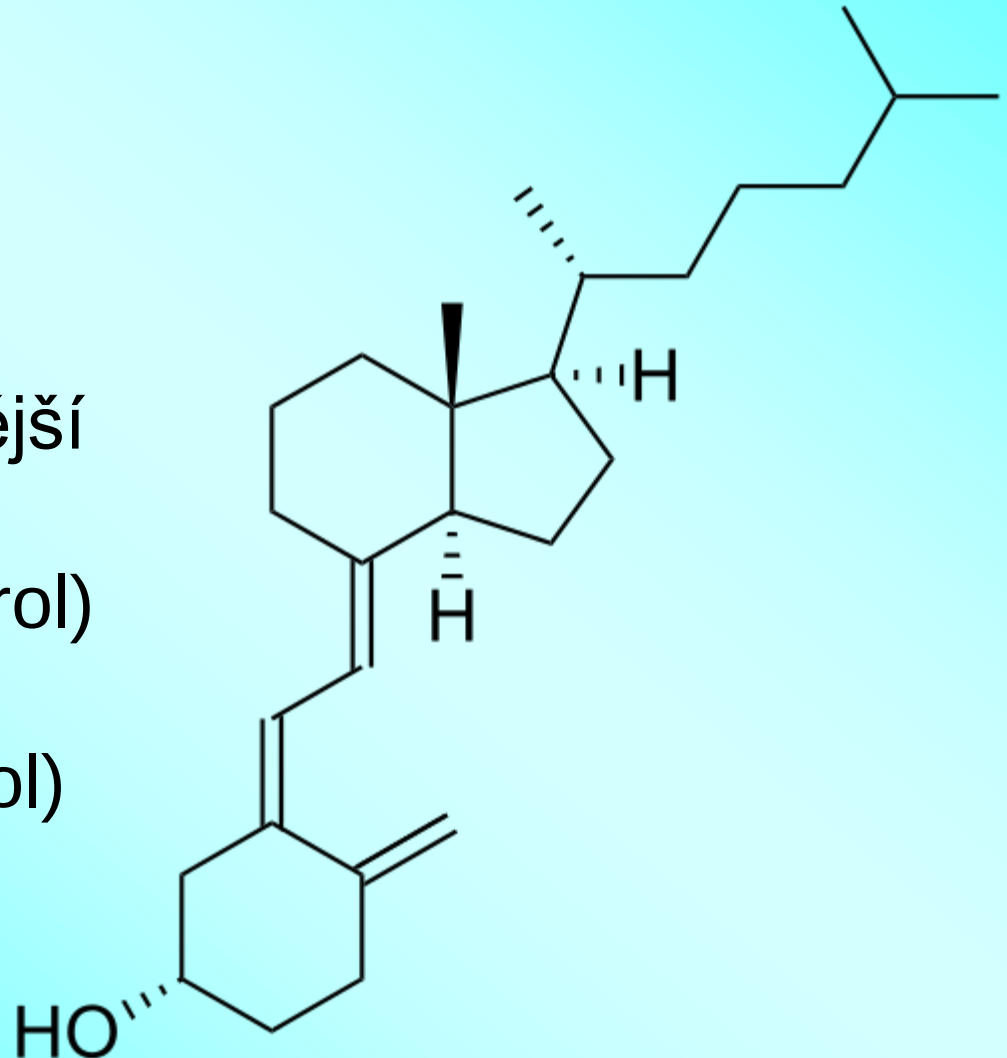

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vitamin D (kalciferol)

- má steroidní strukturu
- nejvýznamnější je vitamin D₃ (cholekalciferol) a vitamin D₂ (ergokalciferol)

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cholecalciferol.svg>, licence PD

- vitamin D₃ vzniká v pokožce působením UV záření na 7- dehydrocholesterol (tj. derivát cholesterolu)
- vitamin D₂ vzniká působením UV záření na rostlinný ergosterol (obsažený v kvasnicích)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- zvyšují vstřebávání vápníku a fosforu z tenkého střeva a jejich ukládání v kostech
- používají se k vitaminaci potravin, zejména mléka

Autor: Ludek, licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mleko.jpg>, licence CC

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Avitaminóza:

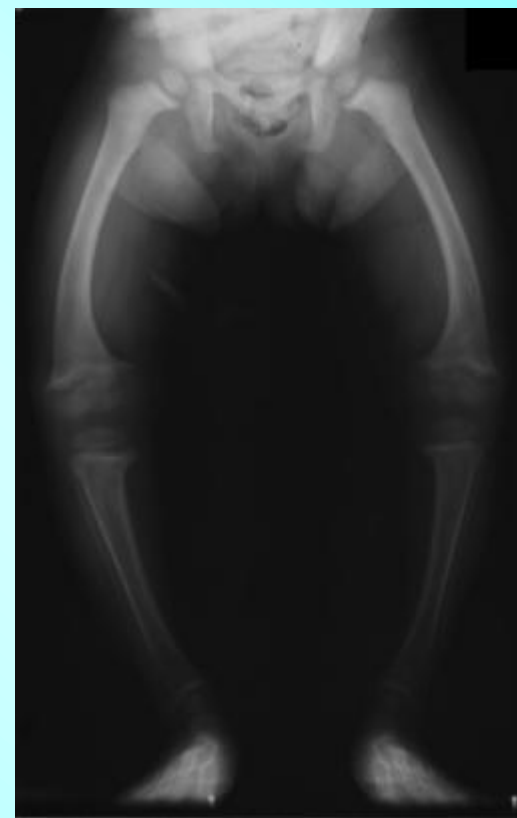
- měknutí
a deformace kostí
= křivice (rachitis)

Zdroje:

játra a rybí
vnitřnosti, vejce,
máslo

- DDD: 0,025 mg

RTG snímek dítěte
trpícího křivicí

Autor: Mrich, licence Creative Commons
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Xray_RicketsLegssmall.jpg, licence CC

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

pro konkurenceschopnost

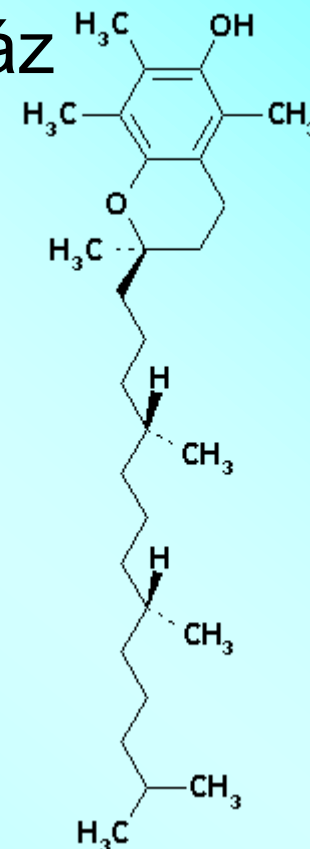
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vitamin E (tokoferol)

- antioxidant (chrání buněčné membrány)
- podporuje činnost pohlavních žláz

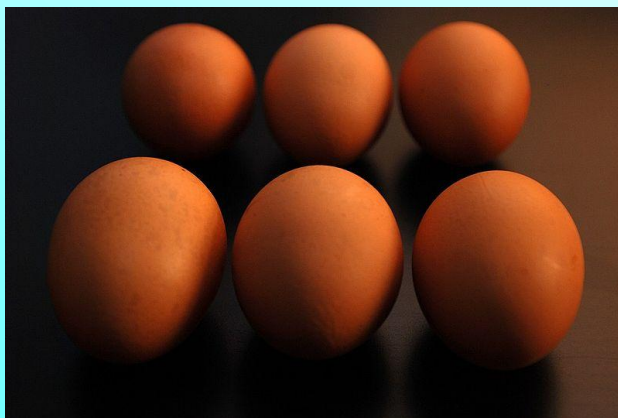
Avitaminóza:

- poruchy růstu
- svalová ochablost
- poruchy nervového systému
- neplodnost (sterilita)

Zdroje: rostlinné oleje, libové maso, obilné klíčky, vejce, ovesné vločky, zelenina

DDD: 15-20 mg

Autor: StaraBlazkova, licence Creative Commons

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eggs_3145g.jpg, licenceCC

Autor: MarkusHagenlochen, licence CC

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Haferflocken.jpg>, licence CC

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- Cc1cc(=O)c(cc2ccccc12)C(=O)c1ccc(CCC/C=C/C(C)[CH2]3CCCC(C)[CH2]3)cc1

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Phylloquinone_structure.svg, licence PD

- napomáhá srážení krve, protože podporuje syntézu protrombinu v játrech
- je tvořen střevními bakteriemi

Avitaminóza:

- krvácivost (nedostatečná srážlivost krve)
- hepatopatie (nenádorové onemocnění jater)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje: zelenina (zelí, kapusta, špenát, hrách, květák), obiloviny

DDD: 0,14 mg

Autor: Qurpa. Licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cauliflower.jpg>,
licence CC

Autor: Rasbak, licence Creative Commons
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Doperwt_rijs_erwt_peulen_Pisum_sativum.jpg, licence CC

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

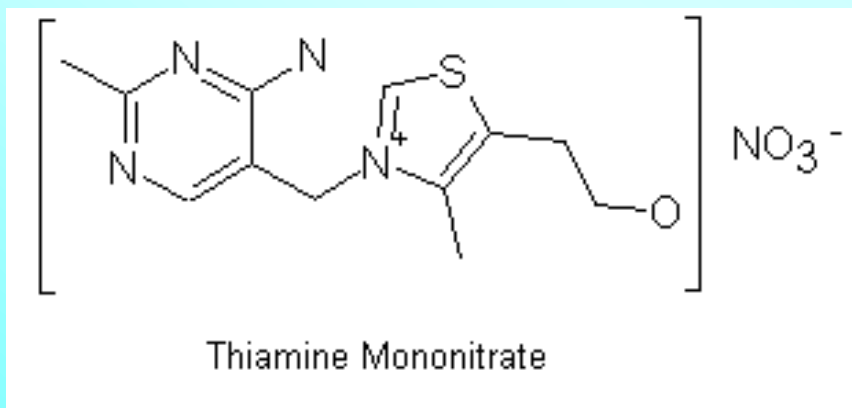
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vitaminy rozpustné ve vodě

Vitamin B₁ (thiamin)

- struktura je tvořena z jader thiazolu a pyrimidinu, která jsou spojena methylenovým můstkem
- ovlivňuje metabolismus sacharidů

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Thiamine.png>, licence PD

Avitaminóza:

nemoc beri-beri – únava,
křeče, nervové poruchy

Zdroj: obiloviny,
luštěniny, kvasnice,
žloutek, vepřové maso

DDD: 1,2 mg

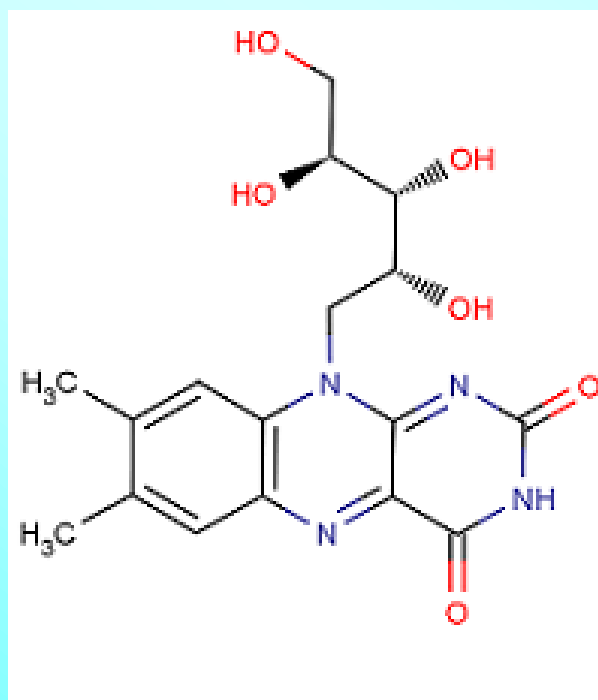

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:GrainProducts.jpg>,
licence PD

Autor: Tamorlan, licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cerdo-Costillas.jpg?uselang=cs>, licence CC

Vitamin B₂ (riboflavin)

- součást flavoproteinů (podílejí se v dýchacím řetězci na redoxních dějích a uvolňování energie)

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Strukt_vzorec_riboflavin.PNG, licence PD

Avitaminóza:

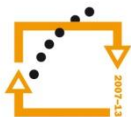
záněty rtů, koutků, sliznic, kůže, zastavení růstu

Zdroj: maso, mléko, vejce, játra, kvasnice

DDD: 1,7 mg

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

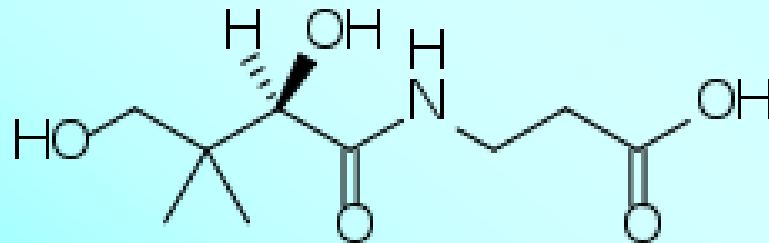

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vitamin B₅ (kys. pantothenová)

- tvoří základ koenzymu A, podílí se na vzniku bílkovin a redoxních dějích

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pantothenic_acid_structure.svg, licence PD

Avitaminóza:
nervové poruchy, křeče

Zdroj:
maso, sýry, vejce, játra, kvasnice,
luštěniny

DDD: 6-8 mg

Autor: Dorina Andress, licence Creative Commons
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cheese_platter.jpg, licence CC

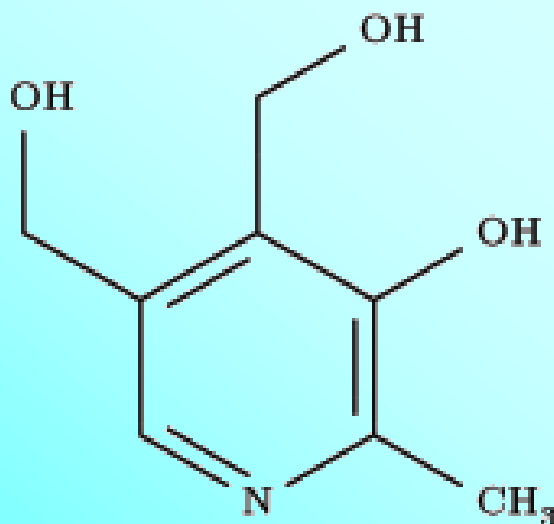

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vitamin B₆ (pyridoxin)

- struktura odvozena od pyridinu
- součást enzymů transamináz – podílejí se na metabolismu bílkovin

Autor: Knutux, licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pyridoxine.png>, licenceCC

Avitaminóza:

záněty kůže, sliznic, epilepsie, poruchy tvorby hemoglobinu

Zdroj: játra, kvasnice, žloutek, celozrnné obilniny

DDD: 1,5 - 2 mg

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

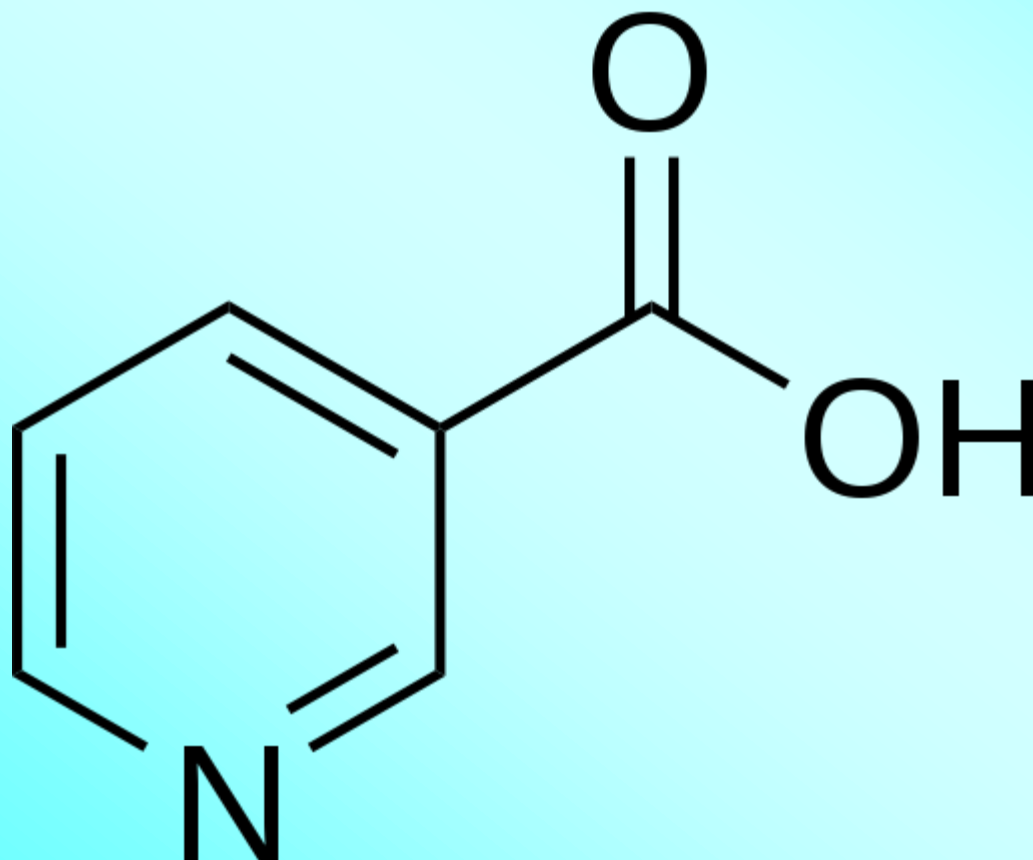
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Autor: Chmee2, licence Creative Commons
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:V%C3%BDroba_chleba_\(31\).JPG](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:V%C3%BDroba_chleba_(31).JPG)
G, licence CC

Vitamin PP (niacin, kys. nikotinová)

- součást koenzymů v Krebsově cyklu

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Avitaminóza:

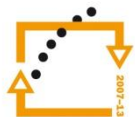
nespavost, nechutenství, křeče, nervové poruchy, pelagra (záněty kůže a nervů, průjmy)

Zdroj: maso, ryby, kvasnice, luštěniny, celozrnné obilniny

DDD: 10 mg

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vitamin B₆ (kys. listová)

- podporuje tvorbu červených krvinek a metabolismus aminokyselin

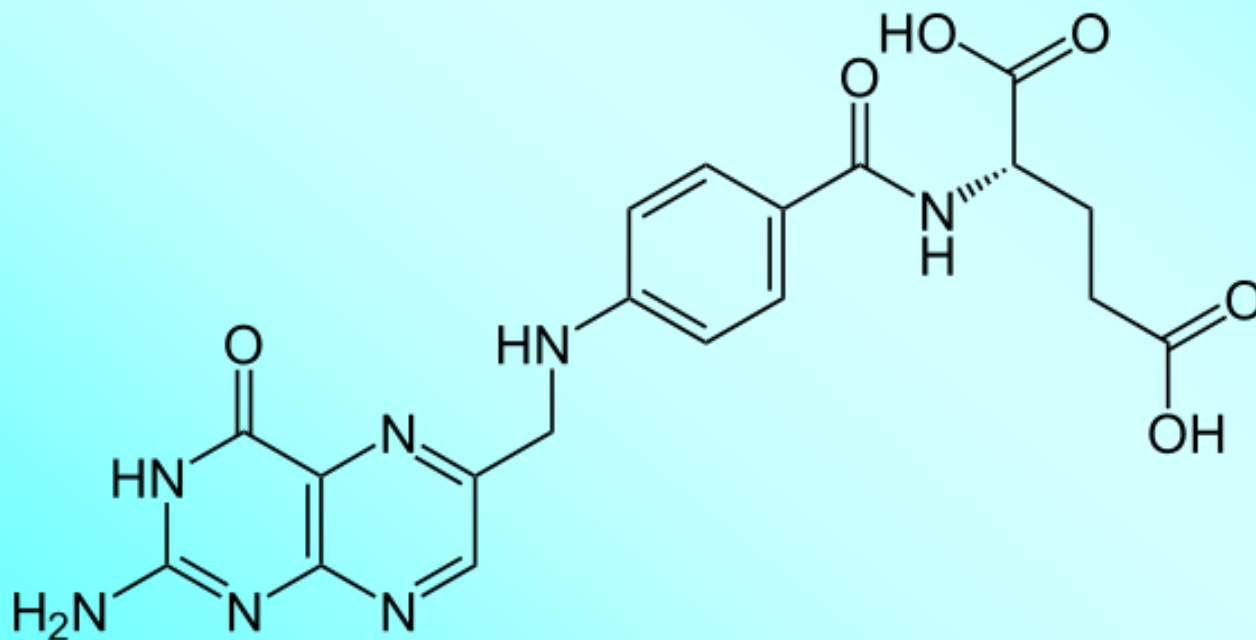

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fols%C3%A4ure.svg>, licence PD

Avitaminóza:

chudokrevnost, poruchy syntézy bílkovin

Zdroj: listová zelenina, vnitřnosti, vejce, kvasnice

DDD: 0,4 mg

Autor: Selena von Eichendorf, licence Creative Commons
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lactuca_sativa-whole_plant_top.JPG, licence CC

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vitamin B₁₂ (kyanokobalamin)

- nezbytný pro tvorbu červených krvinek
- je produkován střevními bakteriemi

Avitaminóza:

chudokrevnost, degenerace míšních nervů

Zdroj: játra, maso

DDD: 3-31 µg

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

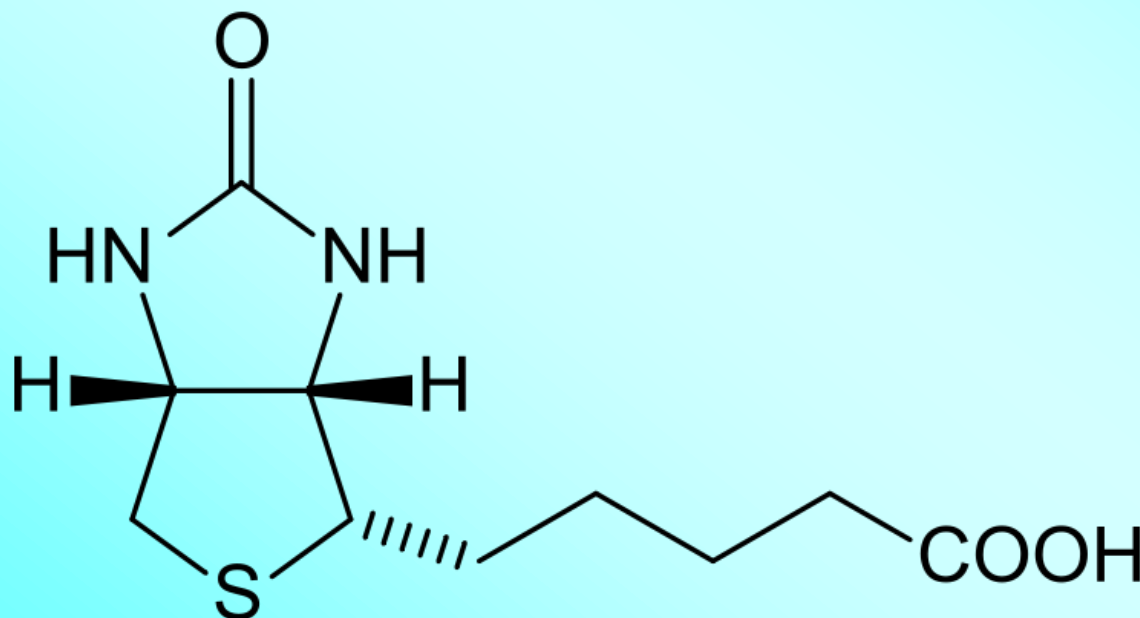
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Struktura vitaminu B₁₂

Vitamin H (biotin)

- koenzym, podporuje růst a dělení buněk
- tvořen střevními bakteriemi

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Biotin_structure.svg, licence PD

Avitaminóza:

kožní choroby, únava, nechutenství

Zdroj: maso, zelenina, vejce, játra, ledviny

DDD: 0,5 – 1mg

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vitamin C (kyselina askorbová)

- antioxidant
- podporuje tvorbu protilátek, srážení krve, tvorbu kolagenu, vstřebávání železa

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:L-Ascorbic_acid.svg, licence PD

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Avitaminóza:

snížená imunita, záněty dásní, krvácení,
kurděje (skorbut) – nejtěžší stádium
avitaminózy

Zdroj: ovoce, zelenina, brambory, vnitřnosti

DDD: 60 – 200 mg

Autor: Aleph, licence Creative Commons
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Citrus_paradisi_\(Grapefruit,_pink\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Citrus_paradisi_(Grapefruit,_pink).jpg), licence CC

Autor: Luc Viatour, licence Creative Commons
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kiwi_\(Actinidia_chinensis\)_1_Luc_Viatour.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kiwi_(Actinidia_chinensis)_1_Luc_Viatour.jpg), licence CC

Antivitaminy

- látky, které podporují vznik hypovitaminóz a avitaminóz
- dělíme je do 3. skupin:

1) látky zabraňující vstřebávání vitamínů – např. avidín – v syrovém vaječném bílku

2) štěpící enzymy – rozkládají některé vitamíny na neúčinné látky, např. enzym askorbáza štěpí vitamín C

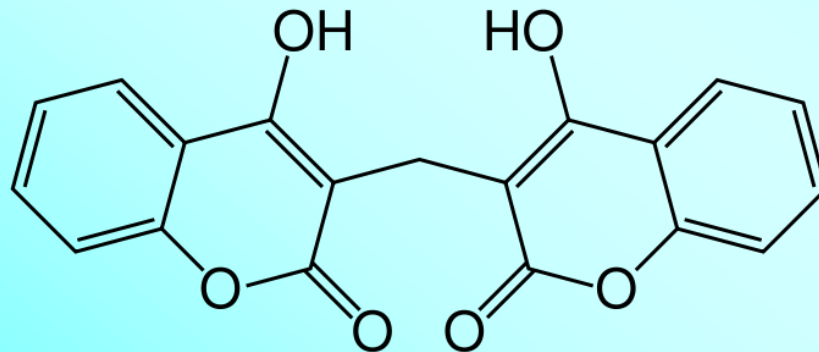
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

3) vytěsňující inhibitory – látky příbuzné vitamínům, které se mohou navázat na koenzym místo vitamínu, a tak znemožnit jeho funkci, např. antivitaminem vitamínu K je dikumarol

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dicumarol.svg>, licence PD

Seznam použité literatury a pramenů:

- Honza,J. – Mareček,A.: Chemie pro čtyřletá gymnázia 3 díl. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2000. 250 s. ISBN 80-7182-057-1.
- Benešová,M. – Satrapová,H.: Odmaturuj z chemie. Brno: Didaktis, 2002. 208 s. ISBN 80-86285-56-1.
- Čársky,J. – Kopřiva,J. a kol.: Chemie pro III. ročník gymnázií. Praha: SPN, 1986. 256 s. ISBN 80- 04 -24922 -1
- Šimek,V.-Petrásek,R.: Fyziologie živočichů a člověka. Brno: Vydavatelství MU, 1996. 269 s. ISBN 80-210-1453-9
- Autor: Dwmyers, licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Retinol.png>, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Carrots.JPG>, licence PD (cit. 15.04. 2013)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cholecalciferol.svg>, licence PD (cit. 15.04. 2013)
- Autor: Ludek, licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mleko.jpg>, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- Autor: Mrich, licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:XrayRicketsLegssmall.jpg>, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- Autor: Catbar, licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:VitaminEstructure.png>, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- Autor: StaraBlazkova, licence Creative Commons
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eggs_3145g.jpg, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- Autor: MarkusHagenlochen, licence CC
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Haferflocken.jpg>, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Phylloquinone_structure.svg, licence PD (cit. 15.04. 2013)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- Autor: Qurpa. Licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cauliflower.jpg>, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- Autor: Rasbak, licence Creative Commons
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Doperwt_rijserwt_peulen_Pisum_sativum.jpg, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Thiamine.png>, licence PD (cit. 15.04. 2013)
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:GrainProducts.jpg>, licence PD (cit. 15.04. 2013)
- Autor: Tamorlan, licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cerdo-Costillas.jpg?uselang=cs>, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Strukt_vzorec_riboflavin.PNG, licence PD (cit. 15.04. 2013)
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pantothenic_acid_structure.svg, licence PD (cit. 15.04. 2013)

- Autor: Dorina Andress, licence Creative Commons
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cheese_platter.jpg, licence CC (cit. 15.04. 2013)
- Autor: Knutux, licence Creative Commons
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pyridoxine.png>, licenceCC (cit. 15.04. 2013)
- Autor: Chmee2, licence Creative Commons
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:V%C3%BDroba_chleba_\(31\).JPG](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:V%C3%BDroba_chleba_(31).JPG), licence CC (cit. 15.04. 2013)
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Niacin_structure.svg, licence PD (cit. 15.04. 2013)
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bluefin-big.jpg>, licence PD (cit. 15.04. 2013)
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fols%C3%A4ure.svg>, licence PD
- Autor: Selena von Eichendorf, licence Creative Commons
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lactuca_sativa-whole_plant_top.JPG, licence CC (cit. 15.04. 2013)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hydroxocobalamin.svg>, licence PD (cit. 15.04. 2013)
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Biotin_structure.svg, licence PD (cit. 15.04. 2013)
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:L-Ascorbic_acid.svg, licence PD (cit. 15.04. 2013)
- Autor: Aleph, licence Creative Commons
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Citrus_paradisi_\(Grapefruit,_pink\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Citrus_paradisi_(Grapefruit,_pink).jpg), licence CC (cit. 15.04. 2013)
- Autor: Luc Viatour, licence Creative Commons
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kiwi_\(Actinidia_chinensis\)_1_Luc_Viatour.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kiwi_(Actinidia_chinensis)_1_Luc_Viatour.jpg), licence CC (cit. 15.04. 2013)
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dicumarol.svg>, licence PD (cit. 15.04. 2013)

- Ostatní necitované objekty (užité v tomto DUM) jsou dílem autora.
- Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.
- Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ